

ERDÉLYI HIRADÓ.

ELŐFIZETÉS IRÁNTI FIGYELMEZTETÉS.

Mióta hírlapi sajtó létezik, anynyi tápanyagot soha egy korszak sem nyújtott számára, mint a jelen.

Egy pillanat a legújabb és minden perczen ujló világeseményekre meggyőző, miképp a jelen forradalmat nem részletes erőknél részletes érdekekérti küzdelme jellemzi: mozgásba hozta ez a társadalmi szerkezet minden izécskáját és csak egy általános kitisztulás végpontjánál állapodhat meg, hol minden emberi igény, az őt illető álláspontokra felküzdött.

A mely elem, ez általános mozgásban, a vonzó és taszító erők aránytalanságánál fogva, lefelé gravitál, annak sorsa, menthetlenül a salakba szállani le.

Hogy nyiltabban szóljunk: most nemcsak az elnyomott jog fogott fegyvert az elnyomó zsarnok hatalmak ellen, nemcsak a polgári egyenlőtlenség válaszfalai lerombolásán működik a kor óriás hatalma: most úgy látszik, az emberiség nemzetcsaládként készül kitisztalódni, és hogy a családok jövője biztosítva legyen, kiirtani keblökből minden kóranyagát a család egyes tagjai közt támadható meghasonlásnak. És a mely nemzet nem elég maga egy testvériesen összetartó családot képezni, vagy nem bír a kellő sympáthiákkal, hogy szövetkezés útján erősüljön egy tekintélyes családdá: az veszve van.

Ez igazság megrázólag szól hozzánk magyarokhoz.

És ébből mi azon nagyszerű tanulságot vonjuk le, miképp nekünk magyaroknak, nemzeti létünket feltételező teendők: kik vérre és nyelvre rokonok vagyunk, egybeolvadni a szó legteltesebb értelmében. De ez még nem elég: hogy biztossithassuk jövőnket csatlakoznunk kell oly szomszédokhoz, kikkel egyesülve elég erősek lehessünk az európai civilizációt elgázolással fenyegető északi hatalom ellen.

E tanulság szabja ki működésünk irányát, miszerint mi első és csak napokig is halaszthatlan teendők tartjuk a **testvér magyar hazánkali egyesülést**. De nem kevésbé fontos feladatunknak valljuk azt is, miképp egyesült nemzeti önállóságunk, független alkotmányos országgi létünk és az austr. birodalommal kapcsolatunk megőrzése mellett, a 40 milliót számító mívelt német elemmel szövetkezzünk.

Ez irány eddigi működésünkben is félreismerhetlen. Ezután hihetőleg még kevésbé lehet és szabad szemeink előtt téveszteni.

Erdély hazánkban e pillanatig semmi lényeges változás nem történt; mi még mind a régi formák közt élünk és mozgunk. Ámde **Erdély utolsó országgyűlésének** megnyílásáig már csak egy pár nap van. Ez országgyűlésnek feladata: dönteni e hon sorsa felett; de e nagy feladatát röviden megoldhatja, hozzájárulván szavazatával a honegységnek fejedelem és testvérhon által marasztalt decretálásához. Ezen országgyűlés működését gyorsan, kimerítően, hiven és censurái nyirbálásoktól menten fogjuk tudatni olvasóinkkal.

Az országgyűlés ohajtott eredményeül osztályrészesei leszünk mindazon institutioknak, melyek a testvérhonban polgár osztályzati válaszfalak romjain épülvén fel, polgárt polgárhoz, és a polgárok öszszességét a közös honhoz az érdekegység szoros kötelékével csatolják. Egy magyar hazánk leszünk, nyelv, vallás és születési különbség nélkül egyenlő jogu fiai. S ekkor aztán közös leend a feladat: hozzá látni jóllétünk és bel- és külbátorságunk tovább fejlesztéséhez és megszilárdításához.

S ezt fogja tenni a rövid időn bekövetkező pesti országgyűlés, melynek folyamáról, hogy annál gyorsabb tudósításokat vehessenek olvasóink, **eredeti levelezés** iránt is intézkedünk.

Imé a belföld menyinyi érdekességgel kínálkozik a hírlapolvasóknak.

De nem kevésbé igényli figyelmünket a külföld is. Frankhon nagy népgyűlése már meg van nyitva és a rendezendő köztársaság döntő befolyással leend Európa sorsára.

Az olasz forradalomtól egy nagy Olaszország várja ujjászületését.

A rokonszenvünket, historiai emlékeknél fogva is anynyira igénylő szerencsétlen lengyel nemzet felé is mosolyg a szabadság hajnala.

A 40 milliónyi mívelt német nemzet már folytatja tanácskozásait, hogy a jelenkor igényelte népies institutokra fektesse alapjait egy nagy **Német birodalomnak**, hová kell, ismételjük, nekünk magyaroknak is, fordítani szemeinket.

Szóval mindenütt nagy és fontos események; mindenfelől intó jelek, hogy ébredjünk és munkáljunk óvjuk és szilárdítsuk nemzetiségünket.

Minden csepperőnk arra leend szentelve, hogy hivatásunkat a lehetőségig bétöltsük.

E lap tulajdonos szerkesztője részint rendes dolgozó társaiul, részint irány- és értekező cikkek írására a következő polgártársainak birja határozott ígérte: Bab János, id. és ifj. Bethlen János, Bethlen Miklós, Filep István, Gyulai Pál, Kemény Domokos, Lázár Kálmán, Pálfi János, Szabó Lajos, Szabó János, Teleky Domokos, Teleki Sándor, Urháy György, Zeyk Károly, Zeyk József, Józsi Miklós, János Ferencz, Jakab Elek.

Előfizetési föltételek: **hetenként postán négyszer küldve** majus 15-től az év végéig **8 fr.** Julius elejétől fél évre **6 fr. 40 kr.** — Hetenként postán **kétszer** küldve: majus 15-től az év végéig **7 fr. 30 kr.** Julius 1-től félfévre **6 fr.** Kolozsvártt helyben négyszer **5 fr. 40 kr.**; házhoz küldéssel **6 fr.**

Előfizethetni minden cs. kir. postahivatalnál; a magyar hazánk kívül járandó példányokra, csak a bécsinél. Ezekon kívül N. Enyeden Vajda Dániel; M. Vásárhelyt Moos István és Dobolyi Sándor; N. Szebenben Pécsi János, ügyvéd; Udvarhelyszéken Gálfi Mihály; Sz. Udvarhelyen Szabó György; Kézdi-Vásárhelyt Kovács Dániel, ügyvéd; Brassóban Pávay Vajna János, könyvtáros; Zilahon Déák Samu, ügyvéd; Sz. Somlyon Szathmári Dániel ügyvéd; Tordán Tarsaly Gergely; Déván Sükösd Sámuel, lelkész; Zarámban Baló Bénéjám, lelkész; Sz. Szentgyörgyön Haurich József; Csíkszékben Puskás Fer. uraknál. A cs. k. postahivatalokat és előfizetésgyűjtő urakat szívesen kérjük az előfizetők neveit lakhelyük utolsó postaállomásával, tisztán kiírva sietőleg beküldeni, hogy a nyomtatandó példányokat ahozképest intézhessük.

Erdélyi Híradó szerkesztősége.

Tartalom. Testvéri szózat. Kolozsvár. N. Szeben. Nyilatkozat. Hírfüzér. Austria. Külföld. Hirdetmény.

Testvéri szózat. Midőn igénytelen szózatunkat küldjük hozzátok m.honi kedves testvéreink, ismét és ismét azon dicső apának árnya tűnik föl lelkünk előtt, ki baldokló ágya mellé híván gyermekeit, egy csomó veszszót véghagyományozza számukra. „Ime e nyaláb — monda — külön szakasztva széttörzseltem azokat, együttvére dacolnak karjaitok erejével. Ha elszakadoztok egymástól szeretett fiaim, megbuktatnak az emberek, leigáz a világ; ha öszszetartók, ha egyesek lesztek, nincsen erő, mely megdönteni képes legyen.“

E nagy tanuságot foglal magában, nagyot

megrázót kivált ránk magyarokra nézve.

Testvéreim, tul a Királyhágon! hallgassatok meg: ama szókbán évszázadok, sőt ezredek tapasztalása szól.

Ne szakadozzunk, az; istenért ne szakadozzunk.

Kevesebben vagyunk mi, sem hogy egymás elleni agyarkodásra való fölesleg erőnk legyen. Ha mindoyájan egyek leszünk érzelemben, akarásban, tettben; ha legbölcsebb előrelátással, legkomolyabb megfontolással, a lehető legelszántabb lelkesedést, legkitartóbb öszszemunkálást párosítjuk: még akkor is nagy részben lesz szükségünk a magyarok istenére, hogy a reformok örvényes tengerére szállott status-hajónk egykor békes révpartra juthasson.

Vagy, tán maradékról maradékra, átokkint száll reánk a visszálkodás? Nem volt-e elég nyolcz század nemzetünk fiait egyetértésre tanítani? Hiszen megírta a költő: megbűnhődte már e nép a multat és jövendő!

Részünkről szeretjük hinni, hogy a miat drága nemzetünk egyebekben tanult, úgy abban feledett.

Elfeledte, legyőzte pártoskodási büns hajlamát, elfeledte kiirtotta kebeléből hatalomgyűlölő, irigykedő régi szenvedélyeit.

S ha nem tette eddig, tennie kell most; különben el van veszve menthetlenül. Egyeség, minden létező erők öszszemunkálása, minden szunyadó tehetségek kifejtése, munkára ébresztése az, mi segíthet rajtunk. }

Nézzük a' roppant német birodalmat. Hogyan egyesítik alkot-részei minden törekvéseit. Miképpen igyekeznek egyedséget hozni bé status szerkezetökben. Hogy ígértek segílyt a' föld valamenynyi tartományaiban elszorva levő véreiknek. Mint elfeledték kisebb-szerű, magán érdekeiket a' nemzet egyetemes ügyéért!

Nézzük Frankhont. Minő időköz vala az a' februar 23-ka ótai. Egy krater szélén hívők állani a' szép nagy országot, melyet annak már már kiomló ládaja elöntéssel fenyeget. A' veszély tetőpontján vala, midőn a' convent egybegyült; és imé kilencz száz képviselőnek egyetlen egy akarata, reményének egyetlen egy horgonya van. 'S mi hiszszük, hogy a' pártok e' szerény és kibékülésében Frankhon szebb jövőjének záloga rejlik, legalább, hogy az ország egy irtozatos anarchiától van egy időre megmentve.

Hazaifak! ha multból nem, merítsünk tanúságot a' jelenből; ha saját történetünk nem, bírjon kéznyújtásra, egyesülésre szomszédink példája.

Most az idő kibékülni vagy soha. Ha nemzetünk fiai még e' criticus időszakban is versengeni képesek, ha még a' megpróbáltatás jelen szakában is egyetlenkednek: akkor a' mi napjaink megszámlálvák!

Avagy nem ily krater szélén áll-e jelengédes hazánk? Avagy nem épen a' crisis tetőpontját ére el napjainkban hazánk lábbeteg teste? Az istenért, hazafiak! ne hagyjuk meghalni szegény szenvedő édes anyánkat, ne tegyük ki eventualitásnak ezeredéves sorsát drága nemzetünknek!

Békés forradalmi korszakban élünk. Az első stadiumon már átestünk, Magyarhon új alkotványt nyert. Ezt életbe léptetni a' felelős ministerium kötelessége. De e' nem lehet egy nap mive. Nem is kevés erőkölszénzés, ellenben annál több akadály gördítés által történik. Az öszszes nemzet rokonszenvére, támogatására van szüksége e' jeles férfiaknak. Mihez képest lehetlen fájalmunkat ki nem jelentenünk azon körülmény felett, miszerint némely testvérhoni lapok, néha egy oldal, hibás felfogásból, máskor türelmetlenségéből, máskor ismét csupa gyerekes hetvenkedés, sőt néha — úgy tetszik — személyes érdekek megsértéseni hiúságok miatt a' legkiméletlenebbül, néha kicsinlőleg, olykor gátolva és félreismerőleg, máskor ismét népszerűtlenítő viszálykodás magvait hintő modorban bírálják a' ministerium eljárását.

Tudjunk ugyan, hogy a' magyar kormány nem szorult védelmünkre; védik őt mély belátást tanúsító eddigi eljárásai, ismét haza szeretete, példánykép szolgálható politikai jelleme moralis compact ereje, számos üdvös és hont boldogító tettei; hirlapiró m.honi bajtársainak sem akarunk szemrehányást tenni: miután azonban mi Erdély fiai jelenleg épen az egyesülés pontján állunk, tehát egyfelől a' testvér hazában néhalan elhintett konkoly a' dudvát számunkra is termendi, 's miután az ilyszzerű nyilatkozatok nálunk kivált a' roszakaratuaknál könnyen fegyverül használhatónak, sőt adatok bizonyítják, hogy már használtattak is fel az unio ellen, szóval: miután minden ilyes fellépés míg egyfelől az anyaország közállapotai, a' béke és rend megszilárdulásának ártanak, addig nálunk az unio iránti ellenszenvet gyarapítják: legyenek hirlapiró bajtársaink a' haza szent érdekében felhiva, szünjenek meg épp oly méltatlan, mint veszélyes eredményeket szülhető eljárásukkal.

Képzeljék önök magukat helyzetünkben, kikre nézve a' testvérhonnali egyesülés már nemcsak jobblét, alkotmányos kifejlődés, hanem fenmaradásunk kérdése. És mit felnének önök ügyünk 's fajunk elleneinek, kik arcukon a' káröröm gúny-mosolyával kérdik: azon országgal egyesüljünk-e, melynek kormánya, magyar hirla-

pok tanúsítása szerint, még nem volt képes anynyi kormányzási erélyt és ügyességet kifejteni, mennyit egy iskolásgyermektől várhatnánk, 's kárhözatos hanyagságával sirba döntendi a' hazát? 'sat.

Látják uraim, ez eljárásukkal szerfelett nehezítik a' mi feladatunkat is. A' miénket, kik midőn az unio mellett lételünkért küzdünk, küzdünk egyszersmind Magyarország 's fajunk erősbitéséért, jövője biztosításáért.

Aztán ha mégis okot szolgáltatna reá a' ministerium.

De engedjenek meg önök: ki eljárásuk szülő okait vizsgálja, minden hazafias szándékuk mellett, találni fog oly forrásokra, melyek a' hazafiság, béke és testvériség szent fogalmaiba éppem nem illenek belé.

Két tényt hallottunk a' ministerium ellen vádképp felhozni: egyik, hogy a' hivatali állomásokra régi hivatalnokokat is alkalmaz; a' másik, hogy a' rendezavarások ellen nem lép föl kellő erélylyel.

Mi az első vádat illeti: nem kételkedünk, hogy az új kinevezések sok leendett álladalmi tanácsos, osztályfőnök, titkár, fogalmazó 'stb. reményeit hiúsították meg. Ámde mi azt hiszszük, hogy a' ministerium sokkal méltóbb volna a' nemzet bírószeke elébe állításra akkor, ha például a' bányászati 's közlekedési ügy kezelését szakértő férfiak helyett, egy lábig fiatal ügyvédekre 's novellairókra bízta volna; 's ha, miután létez a' törvény azon humanus rendelete, miszerint volt hivatalnokot kenyér nélkül elbocsátni nem lehet, nyomasztó pénzviszonyainkat még azzal is sulyosbitná, hogy mind ingyen fizesse őket, csak azért, hogy több állomás jusson a' mart. 15-ki bajnokoknak.

Uraim azzal dicsekszünk, hogy a' bureaucratia vas igáját megtörtük. A' járom, ha aranyból is készült, csak járom: miért állítanak a' letiport bueaurcraia helyébe, önmagunkból egy más öntetű, de mégis csak bueaurcraia? A' hazának tett szolgálatokért rögtön jutalmat, anyagi jutalmat követelni, nem hazafiság.

Az erélyesség elleni vádra csak annyit jegyzünk meg, miképp igaz ugyan, hogy a' magyar ministerium nem hozott működésbe guillotine-okat, 's nem nyitott utcát néptömegeken keresztül ágyugolyókkal; hanem a' rend és béke, daczára anynyi magyarelles izgatásoknak, Magyarország vidékein türhetőleg helyre van állítva. És mi aképp vagyunk megzözdve, hogy azon megnyerő bánásmód, azon ovatos szigor, melyet a' magyar ministerium anynyi mindenfelől ránk fenekedő ellenséges elem közepette gyakorol, benn sokkal több bizalmat és csatlakozást, künn pedig sokkal több becsületet idéz elő, mint ha utját vér jegyezné.

De hiszen most jut eszünkbe, hogy nem volt szándokunk sem a' ministeriumot védelmezni, sem önnkel polemizálni.

Egyedül csak kérni akartuk önöket, kérni a' testvéri szeretet hangján: szünjenek meg, az eddigi eljárásából ítélve, Európa bármely országának diszére válható magyar ministeriumot oly méltánytalanul és kimélet nélkül szidalmazni!

Szünjenek meg, kérjük, a' magyar név becsülete 's az unio érdekében.

Kolozsvár maj. 24.

Hongyülésünk megnyilásáig már csak néhány nap. Remények, aggodalmak felváltva ostromolnak. Minden óra új híreket hoz. Legmegrázóbb a' bécsi esemény; bár ne valósulna, de fájdalom a' kutfők hitelesek. Hajnik Károly az ismert gyorsíró és Gál Sándor ministeriumnál alkalmazott egyén, tegnapelőtt utazván keresztül városunkon, egész bizonyossággal állíták a' következőket: az olvasóink előtt már ismeretes majus 15 diki bécsi forradalom következtében szeretett királyunk kéntelen volt Bécsből eltávozni, és Tyrolis fővárosába (Insbuckba) utazni. Csak azt fájjaljuk,

miért nem jött királyunk ily körülmények közt hű magyarjai közé Budára? Buda 300 év óta nem látott magyar királyt, mily örömszaj, mily lelkesedésre talált volna itt! személyesen meggyőződhetett volna, hogy az események fordulatában hű magyar népe legutolsó csepp vérig is védeni kész mind trónját, mind személyét. Mert mi szívünkben kívánjuk az ausztriai dynastia erősbedését és az unio által is főképp ezt akarjuk munkálni. A' slavok minket elborítani és szétzuzni akaró hatalmától csak ez menthet meg. Aztán mi magyarok vagyunk... 's a' magyar mindig szerette királyát.

Aggódva várjuk az érkezendő hirlapokat, melyek az érintett hir való- vagy valótlanságát meghozzák.

Fegyvert kaptunk az igaz csak 800-at, több nem jutott nekünk, de a' hiányt vadász puskákkal pótolandjuk.

Puchner királybiztos maholnap megérkezik. A' Józsika házhoz száll.... Sokan neheztelnek érte... és van is valami a' dologban.... E' lak a' közvélemény által meg van jegyezve. Minden igaz honfi szívében, valahányszor reá tekint, keserű emlékek támadnak. Egyébiránt reméljük, hogy Puchner a' házban lakottak szellemét nem örökli.

Az „unio-csarnok”-ra nézve a' minap tett indítványunk vizhangra talált. Biasini ez iránt részint már megtette vagy megteendő a' szükséges intézkedéseket.

Mint előbbi számaink egyikében is említettük, Komárom küldöttjei Már és Beöthy megérkeztek városunkba, most pedig székelyhonba utaztak a' hongyülés megnyitásáig. Bár mentől számosabb lelkes ifjak jönnének a' testvérhonnól, hogy személyesen győzödjének meg, mennyi ragaszkodás van itt Magyarhonhoz, mennyi bizalom a' ministeriumhoz. Örömmel hallottuk azért, hogy Vasvári fiatal társaival is e' napokban megérkezendő. Bizonyosan kezdet adva ifjuságunknak, együtt fognak munkálni a' haza javára, önmérséklésök által. Mert most ez egyetlen fegyverünk elleneink irányában.

Ságuna ó hű püspök városunkban van. Országgyűlési férfaink közül többekkel váltott szót a' napirenden levő események 's teendők felett. Nyilatkozataiból úgy látszik, éppem nem esküdt ellensége a' magyarnak; hanem a' szokot mindig boszankodással említi. Mi szeretjük hinni az egyházfőnökről, hogy e' tekintetben nem tart a' latin mondattal: „Dum fueris Romae 'sat.”

W. Szeben, majus 19-én. Ön rendes levelezője néhány nap óta nem levén Szebenben, engedje meg az itten tegnap tartott szász népgyűlés eredményéről tudósíthatnom önt, mely ebből áll: „a' szász nemzet a' Magyarországgal egyesülést a' mostani viszonyok közt szükségesnek nem találván, jelenleg nem egyezik belé; ellenben a' 3 nemzet kölcsönös védelmére, a' 3 nemzet közti unio főtartását egy szívvel lélekkel tartozzanak követni szorgalmazni. 'S bár a' Sieb. Bote e' határozatot úgy érti, hogy ez által a' szász nemzet az unio ellen már categorice nyilatkozott, de igen nagy rész úgy magyarázta, miképp ez által a' szász követek a' magyarországgal egyesülés melletti nyilatkozattól, — ha a' körülmények kívánandják — eltítva nem leendnek. Az unio mellett több hang is emelkedett a' gyűlésben, mint azt a' történetek után vártuk volna. Az id. gr. Bethlen János és Józsika Miklós nyilatkozata jó hatást tett; 's valóban ohajtandó volna, ha hirlapirodalmunk azon lovagiason nemes irányt, melyben e' cikk írva vala, soha ne tévesztené szem elől. Mikint az életben komoly méltóságos magatartással lehet elleneinket leggyakrabban nemcsak elnémitani és lefegyverezni, de még részünkre is nyerni: így az irodalomban is ez irány legcélszerűbb. A' szenvedélyesség, ha mindennapos, nemcsak hatását veszti, 's végre csömörletessé válik, de küzdőfelévé aljasít oly ellenségnek, mint például a' Sieb. Bote, mely ügyesen fölhasználva legkényesebb gyöngéinket, mik által csa-

Tára ingereljen, midőn szenvedélyeink kitörnek, 's con amore dulunk, előgordva a' bokorból barsányan kiáltja: „im lássátok a' durva be-tyár, zsarnok, miveletlen 'sat. 'sat. magyart, őrizkedjete tőle!“ Ne engedjük tehát magas álláspontunkról lerántatni magunkat, mert mentől fönnébb állunk, annál nagyobb horizonttal bírván, nagyobb tapintattal lehetünk fejeve-reink 's elleneink megválasztásában, mit ha eddig is teszünk, bizony sok nem történik mind két részről; azonban a' jövő még előttünk, melyben sokat jóvá tehetni. A' kolozsvári nemzetörtség nyilatkozata jókor jött, tartalma tetszett, de modora nem, 's ha tölem függ, magam is másképp szerkesztem: a' burocracia vádoltatik benne; 's nem tehetem, hogy e' pontra fölvilágosítást ne adjak, mert semmi sem rosszabb, mintha a' jelen körülmények közt amitjuk magunkat. Az unio iránti gyűlölséges ellenszenv, mi a' királyföldön és főképp Szebenben nyilvánult, nem a' burocratio műve, *) a' szász burocracia e' kérdésben, legalább itt Szebenben darabig közönyösen viselte magát, 's csak miután a' nagy izgatók rector Gelch és ügyvéd Schmith urak által föltüzelt ifjuság és polgárság nyilatkozott, engedte magát az árral vitetni. 'S ha lehet osztályt vádolni, az inkább a' clerus, mely még a' szent széket is fölhasználta. Meg vagyok győződve, mikép az unio melletti nyilatkozatra a' királyföldön a' burocracia fog leghamarább hajlandó lenni, 's épp azért ne idegenítsük oly vádakkal, miket nem érdemel. **)

Tompa Imre.

Nyilatkozat a' székely határ-óri mozgalmak ügyében. A' folytonos gyűrűzetben fejlődő eseményekkel terjengő kó-sza hírek egyike: „mikép a' székelyek a' fegyver letételére bujtogattak“ 'sat. felhi, hogy ezt illető nyilatkozatommal a' közvélemény elébe lépjek. Mert, mint a' székelyek hivatásra ébresztésének lángkeblé, bár parányi előmozdítója, a' hazát veszélyező bujtogatás hamis vádját nevére száradni engedni sem tudom, sem akarom.

Évekkel ezelőtt a' koszoruzott „Balité-letek“ et olvastam. Mint a' mádéfalvi székely veszélyből hirmondóként menekült törzsökös család ivadékának ekkor, egy hatásteljes, hűn ecsetelt kép vésődött lelkembe, melyet mindég a' keserű emlékezet fátyolával takargattam.

Az idő mulik. A' termékenyített mag, ha jó földbe esik, csirába indul 's felmagzani si-et. Ez a' természet változhatlan törvénye.

Katonává 's később székely határör lettem. Kerestem 's felhasználtam minden kínálkozó alkalmat, mely elnyomott nemzetem életéből tapasztalatok, a' gyakorlati élet ezen fő-kínese gyarapítására egy egy adatot szolgál-tatott.

Borzasztóan okultam!

Láttam és hallottam dolgokat, melyekre emberséges ember borzadály nélkül vissza-gondolni sem képes.

Azonban, legyen szabad néhányat csak azon okból fölhardanom, miképp lássa a' világ, hogy az édes anya koporsója melletti kesergő hű gyermek sirását méltán kárhóztatni nem lehet, nem szabad. Ugyanis

Láttam a' katonai kormány maszlaga által elszedített fiut apa, testvért testvér, 's barátot barát ellen vérarúlokint ármánykodni.

Láttam a' nemzetiség kifejtésére irányzott hű honfi törekvést vérpadra hurczoltatni, és obersteri ruhába öltöztetett bakó bárdja alatt elvérzeni a' szent igazságot.

Láttam bitófán kivégeztetett terhes

nőt, ki két évig az auditeri lakban mindenesi surrogatum volt.

Láttam és éreztem a' börtön györelmeit, mert anyanyelvemen irtam és szóltam.

Láttam basai sarczolásokat és lélekvá-sárlásokat.

De hagyjuk ezeket, ha kell későbbre.

Mindezen tények a' szabad szellem által lefegyverzett azon hatalomra sűtik az örökgyalázat bélyegét, melynek töredezett halálhörgései és vonagló görcsös rángásai még igen is kézzel foghatók.

A' székely népelem közepette gyujtott ezen szomorú tapasztalati adatok hullámzó érzete föllendíték keblem mélyéről a' fatyolt; és előttem állt a' mádéfalvi vérfürdőnek párolgó képe.

Eltekinték a' politikai események fölött, 's komoly pillantatom Erdély keleti határszélén állapodék meg. Okulásaim 's azon ismert befolyás, mely a' székely rokonokat a' nemzeti-ségből csaknem kivetkezettte, biztos iránytűt adának előmbé a' tájékozhatásra: és april. 15-én Pestről felszólítást intéztem hozzájuk, 's csak így hittem őket a' hon ügyének megnyerhetni. Csak így ama befolyás mérgét közönyössé tehetni.

Felszólításom célja az és csak is az volt, „hogy siessenek unio jelszó mellett az anyahon keblére simulni, 's ösz-szeolvadva a' polgári é-llettel jogban és kötelességben, vegyék fel az alkotmányos szabadság védelmére a' honfiak fegyverét (ugyan jelen viszonyainkban mi az a' honfi fegyver?...)' 's vessék le az önkény szuronyait.“

Hát ugyan alkotmányos szabadság védel-me alatt, nem éppen a' rend és csend, va-gyon- 's személybátorság sérthetlenségének fegyverrel fenntartása értetik-e? 'S vajjon önkény zsoldosai fogják-e azt lelkesebben fölka-rolni, vagy szabad honpolgárok?

A' feleletet másra bízom.

„Ezt sem kellett volna tenni, hisz külön-ben is az országgyűlés... 's a' t.“ mondják sokan.

Meglehet!

Ámde ezen jó urak a' székely határörök beléletét nagyon is felülegesen vagy éppen nem ismerik. Nem tudják, hogy gaz Gedeonok, 's ezek hason tanítványai a' nyers tömeget elá-mitva, a' fiatal szabadság veszélyeztetésével azt a' megbukott absolutismus felemelésére szá-mukra meghódítani, 's a' mi legveszélyeseb hon és nemzetiség irányában, „Jelasich“-féle bűnös merényekre birni képesek 's elég gon-noszak is.

Hol a' jobb akaratok felülről ugy mint a-lólól már nem egyszer makacs ellenszegülés-re talált;

Hol az izgékonyságot a' kettős lelkiismeretű katonatisztek (pedig kihinné, nem mind németek) befolyása anynyira tompította, hogy üdvös visszahatásra számítani is merészség; ott csak drasticus izgató szerek alkalmazása, és (fájdalom, de ki kell mondanom) testvérfegyvertől rettegés közötti választás marad fenn. Az együgyű hűség már sokszor vizre vitetett.

A' határör, német commandóra, már nem egyszer terítette saját rokonát $\frac{1}{2}$ lakosá-val hidegvérűen földre.

Ily szilárdul álló viszonyok közt, midőn a' szabadság meleg napja a' népek nagykoru-akká érlelését siettetve, azok az örök igazság szent széke előtt a' gyámság alól fölszaba-dítottak.

Midőn a' föld lerázta a' már elviselhetlen-né vált hűbéri viszonyokat, a' munkás földé-sze izzadását jutalmazandó;

'S midőn szabaddá lettek a' kezek, melyek azt eddig mivelék; tehát midőn nyugottól magyar hon keleti határáig szabad: föld és kéz.

Egyedül a' magának földtért hódított szé-kely faj legyen az, mely kolduskint, bizony-talan kimenetelű ideig, más kezéből várja a'

szabadság, ezen már köztulajdonunk kegyelem morzsáit?

Nem okulhatánk-e az étalakulási közlel-bi eseményekből, mikép elszánt akarat pár perc alatt megadja azt, mit a' tétlenség és gyáva kérelmezés utján még remélni is merészség lett volna.

'S már most, mi után felhozott indokaim tisztasága előtt, a' nap fénye is elhomályosul: higgadt lélekkel kijelentem, hogy fölhevám nem volt egyéb, mint a' camarillai mérges befolyások elleni óvszer, vagy ha ugy tetszik antidotum. Ennyivel tartoztam az igazságnak 's önérzetemnek, mit nyíltan kimondanom a' hatalmasok tekintélye sem rettenthet vissza.

Egyébiránt kérem önt szerkesztő polgár-társ! sziveskedjék ezen a' szőnyegen lévő tárggyal rokon; szellemű felhívásomat becses lapjába iktatni.

Egy szó a' székely határörök hoz. Polgártársak! „fegyverünk élén a' szabadság.“ „Sorainkban egyenlőség.“ „Kebleinkben testvériség.“

Monda april 11-kén a' nemzetörsegi ideig-lenes hadvezér Pozsonyban, szétoszlándó ör-hadához intézett lelkes bucsú-szavaiban.

És a' nemzeti örök, mint meg anynyi apostolai a' hon védelemnek oda ha-gyák Pozsonyt.

Ekkor egy eszme villant át agyamon. — Halljátok!

Reátok egybeforrva a' nemzeti örséggel; a' dicő elhivatások legdicősbike vár. Katona-skodástok a' világért sem szünend meg (mint némelyek kívánák april 15-ki felhívásomból ér-telmezni) csak változand.

Nem zsoldos határörök lesztek többé, ha-nem nemzeti örök. Ösei a' szabadságnak. Nem-tői a' hon békéjének.

A' XXII. t. cz. 9. §. szerint főtiszteiteket ti fogjátok magatoknak választani. Nem ti lesz-tek tehát a' tisztekért; hanem megfordítva... §. értelmében a' nemzeti örök ki-képzésére katoná egyének alkalmazandók.

E' fontos és sürgős ügy hűbb kezekbe nem lehet letéve, mint nállatok, fontos ügy mon-dom, mert a' hon védelmi rendszer jelenleg azon forduló pont, melyen jövendők sarkallik.

Alkossatok „nemzeti örököt képző e-gyletet. És bocsássátok a' vállalkozó hű fiakat, a' hon szive felé, meggyőződésem su-galja miképp ez közszükség. Tegyétek azt, 's majd midőn a' székely harc-szellemtől mozga-tott nemzeti örhad rettentően, mint hajdon, álland ki a' sikra; áldjátok a' népek istenét, mely hű küzdelmeitekért e' szép pálya bért tar-ta számatokra fen. Zsibó majus 9-kén 1848.

Martonffy Zsigmond.

Hirfüzér. Pesten majus 18-kán ér-dekes ünnepély volt. Pestváros azon lakosai, kik a' „Marcius 15-ke“ 's más hason ira-nyu lapok véleményében nem osztozva, bizo-dalmat éreztek a' ministerium iránt ezen érzel-möket nagyszerű demonstratióban nyilváníták. Sok ezren gyűltek össze a' nagy piaczon 's onnan folytonos éljen kiáltások és zene kísé-retében a' minister-elnök laka elébe vonulván, emlékiratokat nyújtottak át a' ministeriumnak. Ez ünnepélyt lelkünk mélyéből üdvözöljük, mint hathatos támaszát igénytelen véleményünknek melyet a' ministerium elleni helytelen kikélekések iránt épen mai számunkban nyilvánítánk.

Krasznamegye majus 8-kán lön b. Wesselényi M. kir. biztos által tettegesen Ma-gyarhonba kebelesítve. Ennek következtében a' nevezett megye Erdély kormányzékétől min-den függését megszüntette, pereit a' m.orszá-gi kir. táblára felebb vitetni, pénztárát a' m. pénzügyminister felsősége alá rendelte. Ugyan akkor foglalta el főispáni székét Kabos Jó-zsef 's hirdették ki az új törvényeket.

A' P. Z. szerint a' frankfurti német gyű-lésre Pázmándi Dénezst, az erdélyi ország-gyűlésre pedig Perényi Zsigmondot hatá-rozta követekül küldeni.

A' jelen körülményekhez képest ő felsége

*) Örvendenék, ha ugy volna. Szerk.

**) Bizonyítsa bé tettel, 's örömmel vonandjuk vissza minden e' lapban nyilvánult vádsvakat, Szerk.

a király is egyszerűsítette háztartását. Az egész kir. családnak csak egy konyhán főznek 's az udvari lovak száma 100-ra szállott le.

Külügyminister Eszterházi a ministerium felszólította, eszközölné, miszerint a gyulafejérvári nagy menyiségű kész fegyverrel az erdélyi nemzetörség az erdélyi kormányzó által felfegyvereztethessék. Hir. szerint már százsz kezekben vannak; mi magyarok Naszód-ról kaptunk néhány százat, ezt is cserében ugyan anynyi székely fegyverért.

A pesti ifjuság országgyűlésünkre jövő küldöttsége, mely a P. Z. szerint csak 10 tagból áll, a helybeli előljáróságtól egy gyönyörű zászlót kapott, melyre Magyarország és Erdély egyesített címere van aranynyal himezve.

Fogarásban e' hó 16-kán 316 főből álló fegyveres székely polgártársainkat, kik hazánk belbékéje örjeiül, nm. kormányzónk rendelete, 's Mikes János gr. és Berde Mózes polgártársaink lelkes felhívása következtében, minden izgatások daczára elhagyák ősi tűzhelyeiket, testvériség 's magyar vendég szeretet minden jeleivel fogadták.

Székely Kereszturtt eddig elő már mintegy 500 tagot számlál a nemzetörség.

Csikból rendes levelezőnknek apr. 30-kán kelt, 's ugyanazon hó 25-én, némely katona tiszték izgatásai következtében történt unio ellenes demonstratiókra vonatkozó tudósítását a posta ma, majus 24-kén hozta meg.

Még csak Kairóban is ferradalom ütött ki. Hanem a vezetőket csak hamar elfogták 's aztán volt bezzeg akasztás és fővétel.

Austria. Bécs. A' császár maj. 16-kán kiadott proclamatiojában nyilvánítja, hogy a' nemz. örsereg választmányára nézve kiadott napi parancs visszavétetett; a' kapuknál 's udvarnál az örködést ezután katonaság 's nemz. örsereg együtt fogják tenni; a' katonaság csak a' nemz. örsereg kívánságára fog a' szükség esetében alkalmaztatni. Továbbá jelenti, mikint további elégtelenségek 's ingerültségek megszüntetése tekintetéből a' közelebből egybehívandó országgyűlésnek csak egy kamarája lenend, 's tagjai a' teljes népképviselőlet értelmében minden census nélkül fognak választatni. Ő felsége az apr. 25-én kiadott alkotmányt ezen országgyűlés vizsgálata alá fogja terjeszteni. Az első alkotmányos ministerium kijelentette, hogy mintán a' majus 15-ki mozgalmak nem a' trón, hanem az ő politikai színek ellen voltak intézve, hivataláról lemondott. A' monarchia aristocraticus, alkotmányos alakjából, democratiaiba ment által. Ezen megváltozott alakban könnyebbnek hiszik a' Lombardiávali kibékülést. Austriának természeti szövetségeseit ezen tul nem Anglia 's az északi

hatalmak, hanem Német-, Francia- 's Olaszország teendik. A' bécsi főhadit tanács e' hó végével el fog oszlattatni, ezentul a' ministerium fogja a' középponti hadi ügyek igazgatását folytatni. Prágában a' bécsi maj. 15-ki események rendkívüli benyomást okoztak, 17-én a' cseh nemzeti bizottmány magát Bécs-től függetlennek nyilatkoztatta.

Bécsből *) f. évi majus 18-ról délután 4 órakor indított hiteles levél kivonata szerint urunk ő felsége felséges hitvessével, Ferencz Károly, Sónia főhercegnő és három ifju főhercegekkel azon nap előtti este hat órakor könnyüszerezzel kiszekerezvén, a' várost elhagyták. Szándokokról előre senki semmit sem tudott, valamint bizonyossággal ekkor sem tudta senki, hogy ő felségök utjokat merre vették. Az ideiglenes ministerium által kibocsátott proclamatióból ugy látszik, hogy utjokat talán Innsbruck felé vették. A' császári lakvárosnak ő felségök általi elhagyása az ottani hű lakosokban nagy rémülést okozott. Az irt naptól kelt bécsi újság lapban az áll: hogy ha ő felsége a' várost most elhagyná, a' XVI. Lajos megfutamlásához lenne hasonló, 's elindulásának napja a' köztársaság és anarchiának gyászt hozó első napjává válnék. Megjegyzendő, hogy midőn a' mult éjjel e' cikket nyomtatták, ő felsége eltávózása megtörténhetéséről még nem is álmodtak. De az olvasó közönség megnyugtására 's a' hű erdélyi honfiak aggodalmainak elenyésztetésére a' fenebbi hiteles tudósítás után irhatjuk, mikint a' bécsi hírlapi cikk gyászos jóslata korántsem teljesedett bé: a' megütődés általános, nemzeti örség, tanulók, magánosok, egyaránt örködnek a' rend fentartásáért; martius 13-ka óta, még ily rend Bécsben nem volt, mint e' napon. A' falak a' ministeriumtól, közbátorsági választmánytól 's magánosoktól kiadott és aláirt, a' rend és csend fentartására célzó legerélyesebb felszólításokkal voltak ellepve, a' tanulók, nemzeti örök hivatásuknak tartották a' császári várakat őrizni; a' lovasok az utcákon szerteszét járva mindent, még a' legcsendesebb szemléldőt is csendeségre inték; a' katonaság a' kapuknál 's a' Glacisn volt felállítva. Néhány vétkes merénylő különbféle helyeken köztársaságot kiáltván, rögtön elfogattak. Ezek egyikét ki vétkes bujtogatását a' sz. István piacon folytatá a' nemzeti örség közbejötté nélkül a' nép bizonyosan felakasztotta volna, kit a' nemzeti örség csak szekérbe tétel által menthetett meg a' nép boszujától. Haefner tanár, a' Constitutio című lap szerkeztője, kiment Gumpendorfra, 's gyárban, hol 84 ember dolgozott, a' munkásokat a' köztársaság kikiáltására szólította fel; de a' nemzetörség ál-

*) Hivatalos uton vettük.

Szerk.

tal a' büntetlen éretvén elfogattott, szekérbe tetett és béhozott; ez is szinte megöletett, ez is bitófát érdemelne. A' munkások nem hallgattak izgatására, mert a' tanulók, kik őket kezöken tartják, már régóta megelőzték, 's jó előre kimenvén csendre intették; ezek is nagyon meg vannak rémulve. A' Freimüthiger lap szerkeztője is bujtogatáson éretvén elfogattott. Mindössze 14-15 köztársasági bujtogató fogatott el. Testörségi parancsnok Hoyos és b. titk. tanácsos Vilczek személyeiben ő felségét visszatérésre kérő küldöttségek indítottak. Hasonló értelmű megnyugtató tudósítások Bécsből hiteles helyekről még többek érkeztek, 's egyik szerint az ő felsége elébe küldött küldöttség eljárásának futár által azon örvendetes eredménye tudatott, mely szerint ő felségének kívánt visszaérkezése még az nap délután 5 órára várattott. Ezen örvendetes bir az egész várost legnagyobb örömmel tölté el.

A' Németországot zavarral fenyegető cseh-sláv párt ellen, mely csak a' városokban dühöng, 's a' vidéki népet még el nem csábithatta, frankfurti nemzeti gyűlés föl fog lépni, 's általában a' slavismus ellen a' magyarokkal kezét fogni.

KÜLFÖLD.

Némethon. Posen. A' poseni fölkelők ügye balra fordult. A' miloslawi 's más harcok ideiglenes sikere után a' 16-20,000 fő lengyel felkelőket a' poroszok Oborink mellett megvervén, ugy az orosz lengyel földnek szorították Barczyn mellett miképp vagy az orosz császár vagy a' porosz vezér és király kegyelme közt lehetett választaniok, 's ők az utolsót vállasztották mert föltétlenül megadták magokat.

Frankfurt. A' frankfurti németországgyűlés megnyílása napján Némethon nagyszé- rüleg akarja nemzeti örömet nyilvánítani. Ugyan is az a' javaslat merült föl Leipzig-ban, hogy azon nap este egész Némethon magasb pontjain mint hegyein tornyain tartós láng oszlop emelkedjék föl.

Berlin. Ministerium és király meghatározták, hogy Preuszen herczeg koronatorokost Londonból visszahívják. Vajjon ez helyes és nem elsietett intézkedés-e, arra az idő megfelelő, de hihetőleg nem az intézkedők ohajtása szerint.

Spanyolország. Madridban ismét a' mart. 26-hoz hasonló lázadás történt, hasonló kimenetellel. Az Ayacuehok, amerikai vagy Espartero-part kísértette meg a' felkelést, de azt a' kormány ismét legyőzte. Spanyolország is terhes az elcsábitó önkénytől, de még nincs elég ereje megszűlni a' revolutiot.

H I R D E T É S.

az Erd. Híradó 371-ik számához majus 25-én 1848.

HIRDETÉS.

(1) A' K: kincstárnak f: é: április 28-án 4156. szám alatt költ határozásánál fogva, a' marosportusi k: hajógyár számára 1849-ben és 1850-ben megkívántató alább kifejtelt hajószegek és vaseszközök megszerzése végett ezen év 1848. június 5-ik napján, N. Szebenben, a' kir: sóügy-igazgatóság iródájában, reggel tízórakor, nyilvános árcsökentés fog tartatni. u: m:

Szegek és Eszközök.	1849 re. darab	1850 re. darab	szaszg	Kikiáltási ár pengő pénzben, — fr. kr.
Nagyhajószeg 10 hüvelyk hosszú $\frac{1}{100}$ 11 $\frac{1}{2}$ 12.	45,000	20,000	65,000.	1. c. 2 12
Kis 7 hüvelyk $\frac{1}{100}$ $\frac{1}{2}$ 5 — 6.	12,500.	56,250	181,250.	1. c. 1 35.
Szegletpánt 1. darab 4. 6. szeggel együtt.	400.	180.	580.	1. da. — 13.
Szkába $\frac{1}{100}$ 6 $\frac{1}{2}$ 7 hold . . .	1,000,000.	450,000.	1,550,000	1. m. 1 35.
Szekercze	20.	20.	04.	1. da. 1. 5.
Bárd.	10	10.	20.	1. da.
Nagy fűrész reszelő.	15	15	30.	1. da.
Kis	15	15	30.	1. da. — 7.
Ráspoly	20	20.	40.	1. da. — 6

Hidszeg 9 hüvelyk hosszú $\frac{1}{1000}$	1,000	1,000	2,000	1. c.
14 $\frac{1}{2}$ 154.				
Fejes szeg 7. hüvelyk, $\frac{1}{1000}$ 9 $\frac{1}{2}$	1,000,	1,000.	2,000	1. c.
10. Léczség $\frac{1}{1000}$ = 12 — 15.	10,000,	8,000,	18,0000.	1. m. 2. 24

Ezen megszerzendő vasszegek és vaseszközök mintái a' kir: sóügy-igazgatóságnál, ugy szintén a' marosportusi k. só-tisztségnél megtekintésül kiáltvák.

A' hozzá szólók kötelesek lesznek a' vállalkozás árbecséhez képest, az árcsökentés előtt 5 % bánatpénzt, vagy készpénzben, vagy status kötelező levelekben börzei értékük szerint; kivéven mindazonáltal az 1834. és 1839-ik, évi status kötelezvényeket, melyek csak névszerinti becsekben bévehetők letenni; mely bánatpénz azonban annak, kire semmi szállitmányi áru nem jutott, az árverés végzetével azonnal vissza fog adódni; ellenben a' jobbat ígérő vállalkozónak szabad akaratjától fog függeni, azon pénzt; mint biztosítékot (caution) továbbra is benn hagyni, vagy a' helyett egy illendően betáblázott biztosító — oklevelet beadni; mely ha tűzkármentesített vagyronról kelend, akkor a' szállitmány árbecsének 10 % ról, ellenben tűzveszélyeseknél 15 % ról kellekik hogy szóln.

Végre a' vállalkozó kötelevélre lépénd, melynek crejénél fogva, az illető vasszegek és vaseszközök menyiségét a' szerződési áron a' marosportusi kir: sóhivatalhoz helybe maga költségével, 's veszélyével, szükséghez képest, három havi részletekben, bíba nélkül szállítani köteles leszen.

N. Szebenben majus 6-án 1848-ban.

(3)